
Mithilamahatmyam from Brihadvishnupurana

బృహదీష్టపురాణీయ మిథిలామాహాత్యమ్

Document Information

Text title : Mithila Mahatmyam

File name : mithilAmAhAmtyam.itx

Category : misc, tIrthakShetra, sItA

Location : doc_z_misc_general

Proofread by : Mrityunjay Pandey

Latest update : July 4, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

July 4, 2024

sanskritdocuments.org

బృహద్విష్ణుపురాణీయ మిథిలామాహాత్మ్యమ్

౧౩

మైత్రేయ ఉవాచ -

శ్రుతస్త్వత్తో మయాసర్వం, రహస్యం జానకీపతేః ।
అయోధ్యాయాశ్చ మాహాత్మ్యం, తత్రావాసఫలస్తథా ॥ ౧॥

ఇదాసీం శ్రోత్రుమిచ్ఛామి, రామస్తత్త్వ వివేకినమ్ ।
జానక్యాస్తత్త్వ సర్వస్వం, యథావేదేషువర్ణితమ్ ॥ ౨॥

పరాశర ఉవాచ -

సీతారామాత్మకం సర్వం సర్వకారణ కారణమ్ ।
అనయోరేకతాతత్త్వం గుణతోరూపతోపి చ ॥ ౩॥

తత్పదం రామఇత్యుక్తం జానకీ భావరూపిణీ ।
తయోరైక్యం భవేత్తత్త్వమితి వేదవిదో విదుః ॥ ౪॥

తత్త్వతో మస్త్రతో వాపి రూపతో గుణతోఽపి వా ।
న పృథగ్ భావనా యస్య స జ్ఞేయో భావుకోత్తమః ॥ ౫॥

ఏవమేవ మయా పృష్టో వశిష్టో మాంసమాదిశత్ ।
యథా తమ్పుచ్చతః ప్రాహ తత్సమానేన మే శ్శృణు ॥ ౬॥

రామాన్న మైథిలీ భిన్నా మైథిల్యానరఘూత్తమః ।
ద్వయోరైక్యం విజానీయాత్తద్వతో నైవరూపతః ॥ ౭॥

ద్వయోర్నిత్యం ద్విధారూపం తత్త్వతో నిత్యమేకతా ।
రామమస్త్రేస్థితా సీతా సీతా మస్త్రే రఘూత్తమః ॥ ౮॥

యతో వర్ణాత్మకో రామః సీతా మాత్రాత్మికా స్థితా (భవేత) ।
యద్వా శబ్దాత్మకోరామః సీతా శబ్దార్థరూపిణీ ॥ ౯॥

యద్వా వర్ణోభవేత్సీతా రామః శబ్దార్థ రూపవాన్ ।
ఏవమేవ విధానేన యథా సూర్యే ప్రభాస్థితా ॥ ౧౦॥

రత్నే మాల్యం నృపేకీర్తిస్తథారామేస్థితాతు సా ।
 జానక్యాం రాఘవోపేయేవ మద్వైధేన సదాస్థితః ॥ ౧౧॥
 రామమైక్యం ద్వయోరేవ వేదజ్ఞైః పరినిష్ఠితమ్ ।
 యథాయోధ్యాపురీ నిత్యా మిథిలాపి తథాస్మృతా ॥ ౧౨॥
 సర్వైష్వశ్వర్య్య గుణైర్వాపి నాయోధ్యాతః పృథగ్మతా ।
 ఆయోధ్యకా యథా నిత్యా సర్వమజ్గలరూపిణీ ॥ ౧౩॥
 తథైవ మైథిలాః సర్వైః సర్వమజ్గల విగ్రహాః ।
 నిత్యభూతాః సదాశుద్ధాః పునరావృత్తి వర్జితాః ॥ ౧౪॥
 నిత్యానన్త రసాస్వాద రూపిణో రామపార్షదాః ।
 శ్రీరామారాధకానాఞ్చ నిరాసార్థమ్యశేషతః ॥ ౧౫॥
 మిథిలా సర్వథా శక్త్యా యథాయోధ్యా తథాహిసా ।
 నిష్కామానాం సకామానాం జ్ఞానానాం జ్ఞాన శాలినామ్ ॥ ౧౬॥
 కథఞ్చిత్తత్ర చేద్వాస ఉద్ధారాయ భవేదలమ్ ।
 తత్ర యాత్రా మహాపుణ్యా సర్వైకామ సమృద్ధిసీ ॥ ౧౭॥
 ఏవం రహస్యం తత్వస్య వర్ణయన్తి మనీషిణః ।
 ద్వయోర్నామ ద్వయోర్ధామ ద్వయోస్తత్వం ద్వయోర్వృతమ్ ॥ ౧౮॥
 ద్వయోరారాధనానాఞ్చ ద్వయోః ప్రీతికరంసమమ్ ।
 ఇతియేషాన్నచేద్భావస్తే నరాః పాపభాగినః ॥ ౧౯॥
 సంసారేషు నిమజ్జన్తే స్వకర్మ పరివఞ్చితాః ।
 వశేషేన సమాఖ్యాతా త్వత్ప్రీత్యా వర్జితమ్మయా ॥ ౨౦॥
 సిద్ధాన్త వీజమపరం శృణుష్వైకమనా మునే ।
 సర్వాధారం జగన్మూలం సర్వైకారణ కారణమ్ ॥ ౨౧॥
 వేద వేదాన్త సిద్ధాన్తం యత్తత్ప్రణవ రూపకమ్ ।
 ఆనాదిమధ్య నిధనం వ్యయదేశ్య గుణైః పరమ్ ॥ ౨౨॥
 వహిరన్తశ్చ నిఃసూత మవాఙ్మనసగోచరమ్ ।
 ఆనాదిమధ్య నిధనం వ్యయదేశ్యగుణైః పరమ్ ॥ ౨౩॥
 నిష్కలం నిష్పుతిద్వన్ద్యం నిర్వికారం నిరఙ్గానమ్ ।

సత్తామాత్రం పరమబ్రహ్మ సదసత్పరమేవ యత్ || ౨౪||

విద్యావస్తో మహాత్మానః స్వస్వతర్కానుసారతః |
నిరూపయన్తి యత్కించైత్ స్వస్వ గ్రన్థేషు తాన్త్రికమ్ || ౨౫||

తద్వ్యాపకస్యరూపస్య నిర్గుణస్యపరాత్మనః |
ప్రభావాత్కారణంరామ ఇతినారద సమ్మతే || ౨౬||

తచ్ఛక్తిరానకీరూపా తేనాభిన్నా మహామునే |
సూక్ష్మమజ్ఞాన సర్వస్వ మితిజ్ఞాత్వావిముచ్యతే || ౨౭||

జ్ఞానస్యైషపరాకాష్ఠా సర్వభావజ్ఞ సమ్మతిః |
సమాప్తిరత్రగ్రన్థానాం వాచ్యవాచక సమ్పదామ్ || ౨౮||

ఏతావద్వేద సర్వస్వమేషావై బ్రహ్మ సమ్మతిః |
యదనేన ప్రకారేణ సీతారామాహృదిన్యనేత్ || ౨౯||

సీతారామో స్వయం ధర్మీ సీతారామో స్వయమ్ప్రభుః |
సీతారామో జగదీజం సీతారామో స్వయంజ్ఞాగత్ || ౩౦||

సర్వేషాం సాధకానాం యదర్థమైవ పరిశ్రమః |
లక్షణైర్వహుమిర్లక్ష్యే సీతారామోగతిః సతామ్ || ౩౧||

జ్ఞానస్యైషా పరాకాష్ఠా విజ్ఞానస్యాశ్రయః పరః |
విజ్ఞాయైతా ప్రయత్నేన కృతకృతో భవేన్నరః || ౩౨||

-ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే త్రయోదశోఽధ్యాయః |

౧౪

మైత్రేయ ఉవాచ -

ఏతద్రహస్యమతులం విజ్ఞానం జానకీపతేః |
పునర్వింశతః కింఞ్చిచ్ఛోచ్యతుమిచ్ఛామితత్వతః || ౩౩||

స్వరుపన్నామచ వ్యక్తం చరిత్రజ్ఞాపి విశ్రుతమ్ |
కేషాంఞ్చిదపి లోకేస్మిన్ కేషుశక్యానవిద్యతే || ౩౪||

పరస్త్యయోధ్యయాతుల్యా మిథిలావర్ణితాత్వయా |
తస్యా విస్తార వ్యాయామ స్వరూపాణి వదస్వమే || ౩౫||

తస్యాం యాత్రాం కథంకాలే కార్యస్య సర్వైర్ముముక్షుభిః |

కేదేవాస్తత్ర వైసన్తి తేషాం నామానిమేవద || 3౬ ||

పరాశర ఉవాచ -

గణ్ఘా హిమవతోర్మధ్యే నదీపఞ్చదశాస్తరే |

తైరభుక్తిరితిఖ్యాతో దేశః పరమపావనః || 3౭ ||

కౌశికీ కమలాచైవ తథావిణ్ణవతీమతా |

యమునాచేతి విఖ్యాతా భూయసీ గైరికాతథా || 3౮ ||

జలాధికాద్వాగమతీ తథావ్యాప్రుమతీమతా |

విరజా గణ్ణలాచైవ తథైవేక్ష్యావతీతి చ || 3౯ ||

లక్ష్మణా వాగ్మతీ ఖ్యాతా గణ్ణకీతి తతఃపరా |

ఇతిపూర్వక్రమాతోప్రకృం నదీనామాని దర్శయన్ || ౪౦ ||

అకుక్షిర్వర్తినీచైవ జఙ్ఘ జీవాపికాతథా |

ఇత్యాద్యా బహవసన్తి నదోహిమవదుద్భవాః || ౪౧ ||

కౌశికీన్తు సమారభ్య గణ్ణకీమధిగమ్యవై |

యోజనాని చతుర్వింశ వ్యాయామః పరికీర్తితః || ౪౨ ||

గణ్ఘా ప్రవాహమారభ్య యావద్దైమవతమ్యనమ్ |

విస్తారః షోడశప్రోక్తో దేశస్య కులనన్దన || ౪౩ ||

మిథిలా నామనగరీ, తత్రాస్తేలోక విశ్రుతా |

పఞ్చాభిః కారణైః పుణ్యా, యావిఖ్యాతా జగత్రయే || ౪౪ ||

నిమిర్నామ మహారాజ, ఇక్షాకో మునయోన్మపః |

తేనతప్తం తపోఘారం యేనఖ్యాతస్తపోవనమ్ || ౪౫ ||

సువర్ణమణిరూపత్వాత్పూర్వస్మిన్తి తపోవనే |

సువర్ణకాననన్నామ, తేనఖ్యాతి పథజ్ఙతమ్ || ౪౬ ||

పునస్తథైవనగరీ నిర్మితా మిథిలామునే |

తత్రజాతో మిథిర్నామ తేనసా మిథిలాభవేత్ || ౪౭ ||

దేవరాత తపోభూమిః శివతుష్టికరీమతా |

యత్ర ప్రాప్తం ధనూరత్నం తేన యా సామృవీవభౌ || ౪౮ ||

పునః సీరధ్వజో రాజా స్వర్ణలాఙ్గల పద్ధతౌ |

ప్రాప్తవాం స్తనయాయత్ర తేనసార్థకరిశ్రుతా || ౪౯||
 ధనుర్యజ్ఞం కృతమ్పూర్వం పుత్రార్థ యత్స్వయమ్యరే |
 విత్రోష్ఠితం ధనుర్యజ్ఞత్ర రామేణాద్భుతకర్మణా || ౫౦||
 ఏతదర్థమివేషేణ బ్రహ్మారుద్రాది దేవతాః |
 సమర్చయన్తి యత్నేన, నివసన్తి తరన్తి చ || ౫౧||
 మిథిలా తైరభుక్తిశ్చ వైదేహీ నిమికాననమ్ |
 జ్ఞానక్షేత్రం కృపాపీఠం స్వర్ణలాఙ్గల పద్ధతిః || ౫౨||
 జానకీజన్మభూమిశ్చ, నిరపేక్షా వికల్మషాః |
 రామానన్దకరీవిశ్వ, భావినీ నిత్యమజ్జలా || ౫౩||
 ఇతిద్వాదశ నామాని యః పఠేచ్ఛుణుయాదపి |
 సప్రాప్నుయాద్రాఘవశ్రేష్ఠముఖ్యక్తిముక్తిశ్చా చ విన్దతి || ౫౪||
 ప్రయాగాదీని తీర్థాని సన్తి లోకేషు పుణ్యదా |
 పరన్తు రామప్రాప్త్యర్థం తేషాంశక్తిర్న విద్యతే || ౫౫||
 ఇయం సర్వస్వ ప్రకారేణ రామతుష్టికరీ ధ్రువమ్ |
 యథా సాకేత నగరీ జగతః కారణ స్ఫుటమ్ || ౫౬||
 తథైవానన్ద సర్వస్వస్య కారణన్నగరీత్వియమ్ |
 మహర్షాయో మహాభాగాస్త్వక్వాః సర్వస్వ పరిగ్రహమ్ || ౫౭||
 నివసన్తి ప్రయత్నేన రామారాధన హేతవే |
 విశ్వామిత్రన్తు పూర్వస్యాన్విశివాసం ప్రకల్పయేత్ || ౫౮||
 విభాతుకే మహాయోగీ దక్షిణే నివసత్యసౌ |
 గౌతమస్యాశ్రమం పుణ్యం యామ్య పశ్చిమకోణకే || ౫౯||
 నివసన్త్యష్టజం కృత్వా వాశ్మీకిస్తత్ర పశ్చిమే |
 ఉత్తరే యాజ్ఞవల్క్యన్తు నివాసే మితరస్సదా || ౬౦||
 ఏవమేవ ప్రకారేణ వసన్త్యన్య మహర్షయః |
 సనదీ మాతృకోదేశః దుర్భిక్షాభిర్వివర్జితః || ౬౧||
 ధనధాన్య సమాయుక్తో వనాగమ సమన్వితః |
 ప్రసస్త నరనారీక ఆధివ్యాధి వివర్జితః || ౬౨||

సదామ్రవన సమృన్నా నదీతీరేషు సంస్థితాః ।
 తీరేషు భుక్తి యోగేన తైరభుక్తిరితిస్మృతా ॥ ౬౩॥
 హిమాలయస్యవాసార్థ మునిభిః పరిరంజితః ।
 రాజానశ్చ మహాభాగా జ్ఞానవిజ్ఞాన దర్శనాః ॥ ౬౪॥
 జీవన్ముక్తా విదేహాశ్చ దేహవన్తో వికల్మషాః ।
 అనుష్ఠితారో యజ్ఞానాం బ్రాహ్మణా పరిపూజకాః ॥ ౬౫॥
 నిమివంశ్యా ఋషిప్రాజ్ఞా ఏవస్తత్ర మహామునే ।
 అన్యత్కీంయత్ర సావితీ గౌరీశ్రీదేవశక్తయః ॥ ౬౬॥
 నివసన్తి ప్రయత్నేన సర్వసిద్ధి ప్రదాయికాః ।
 యత్ర సాక్షాత్స్వయం భూమా సీతాసర్వేశ్వరేశ్వరీ ॥ ౬౭॥
 ఆవిభూర్తా విశేషేణ శ్రేష్ఠా రాఘవవల్లభా ।
 సర్వేషు దేవా మహాభాగా ఋషయో బ్రాహ్మ్య శౌకికాః ॥ ౬౮॥
 ఆరాధయన్తి యాం యత్నాత్ స్వేష్టాయాశ్చ ప్రకామ్యయా ।
 యస్యాప్రసాదతోన్యత్ర కల్పకోటిశతైరపి ॥ ౬౯॥
 నప్రీణాతి రఘుశ్రేష్ఠస్తపోయోగ సమాధిభిః ।
 అతస్తీరేషు సర్వేషు మిథిలా పూజ్యతేనదా ॥ ౭౦॥
 మిథిర్యేన నమస్యన్తి దేశాన్తర గతాఅపి ।
 తేషాం భుక్తిశ్చముక్తిశ్చ జాయతేనాత్ర సంశయః ॥ ౭౧॥
 తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన రామస్యారాధనన్నరః ।
 మిథిలాయాం వనేత్తత్ర త్యక్త్వా సర్వ పరిగ్రహమ్ ॥ ౭౨॥
 -ఇతి శ్రీవృహద్విష్ణుపురాణే మిథిలామాహాత్యే చతుర్దశోఽధ్యాయః ।

౧౫

మైత్రేయ ఉవాచ -
 యాని లిక్ఖాని పుణ్యాని, యాని వేదోదితాని చ ।
 తత్ర సన్తి మహాభాగ తేషాన్నామాని మే వద ॥ ౭౩॥
 పరాశర ఉవాచ -
 శిలానాథాభిధంలింగం తథా వై కపిలేశ్వరమ్ ।

సర్వసిద్ధిప్రదం నృణాం పూర్వద్వారే ప్రతిష్ఠితమ్ || ౭౪ ||
 కూపేశ్వరం తథాగ్నేయే లింగం సర్వావిషు నాశనమ్ |
 యామ్యాం సిద్ధిప్రదంలింగం కల్యాణేశ్వర నామకమ్ || ౭౫ ||
 పూర్వసిద్ధిప్రదంలింగం వారుణ్యాంజు జలేశ్వరమ్ |
 సౌమ్యే జలాధినాథాఖ్యం తత్రక్షీరేశ్వరమృతమ్ || ౭౬ ||
 ఐశాన్యాం త్రిజగత్ఖ్యాతమన్యోవై మిథిలేశ్వరమ్ |
 భైరవాఖ్యో మహాదేవో వైఋత్యాం గ్రామరక్షకః || ౭౭ ||
 ఏవమాదీని లింగాని నైకశః సంస్థితాని చ |
 యోగనిద్రా మహామాయా తథానగరదేవతా || ౭౮ ||
 గిరిజాద్యా మహాభాగా ఖ్యాతాః పరమశక్తయః |
 వహూని పుణ్య ఖ్యాతాని తాసాం నామాని మే శృణు || ౭౯ ||
 పురస్థరసరః పుణ్య తతోదాసరథః సరః |
 భార్గవం మణ్డలఞ్చాక్షం విడలం రుక్మిణీసరః || ౮౦ ||
 జనకస్యసరః పుణ్యం సునేత్రాయాః సరస్తథా |
 బలదేవ సరస్తద్వత్ గోపాలశ్చ సరోవరమ్ || ౮౧ ||
 ధనుఃక్షేత్రమితి ఖ్యాతం పాదప్రచ్ఛాలనంసరః |
 విచిత్రాఽధూతపాపా చ తథాచుఞ్చుమతీ తథా || ౮౨ ||
 పయస్వినీ కుణ్డమతీ విఖ్యాతా తిలదీర్ఘికా |
 లక్ష్మణాఖ్యా గుణవతీ తథా విల్వవతీమతా || ౮౩ ||
 దీర్ఘికా మహతీపుణ్యా ఇష్టదా విఘ్నహారిణీ |
 మత్యోదరీ వ్యాఘ్రహరీ స్థితిదాచ్ఛహారిణీ || ౮౪ ||
 గోవ్రజా చిత్రధారాఖ్యా ఖ్యాతా పూర్వవివతాతథా |
 దుర్గయా చిత్రధారీచ తథాఖణ్డహరీ శుభా || ౮౫ ||
 పుణ్యా పాకవతీ ఖ్యాతా తథా నగరదేవికా |
 సనకాదిసరః పుణ్యో తరణమృన్మథః సరః || ౮౬ ||
 మన్దానం కౌశలం చక్రం లోమశం రామసాగరమ్ |
 సప్తవేదాభిధం తీర్థం ధ్రువం గాఢైరమేవ చ || ౮౭ ||

కేదార వహ్నికుణ్డఞ్చ మధ్యమం జానకీసరః ।
 కుమ్మాదికం వారుణఞ్చ తథాసారస్వతంసరః ॥ ౮౮ ॥
 చతుర్ద్విరీకమాఖ్యాతా తథాకష్టహరంసరః ।
 ధాత్రీ సరో విషహరః విఖ్యాతం మురలీసరః ॥ ౮౯ ॥
 గంజాసరసమిత్సుక్తం అఙ్గరాగాభిధం సరః ।
 గౌతమస్య సరః పుణ్యం వశిష్ఠస్యసరస్తథా ॥ ౯౦ ॥
 ఇత్సుక్తంసరసాన్నామ కూపనామానిమేశ్రణు ।
 పుణ్యం వైరధ్వజఙ్కూపం శతానన్దస్య కూపకమ్ ॥ ౯౧ ॥
 అక్రూరకూపమిత్సుక్తం కూపసైమనకస్తథా ।
 విద్యాకూపం జ్ఞానకూపం ఇతిలోకేషు విశ్రుతమ్ ॥ ౯౨ ॥
 మహాభాగవత శ్రేష్ఠ వర్ణితా యే జలాశ్రయాః ।
 తేషాం స్నానపానేన మహాపుణ్యం ఫలమ్భవేత్ ॥ ౯౩ ॥
 పుణ్యాతిరేకతోలభ్యా మిథిలాజాయతేసతామ్ ।
 తేషాం యాత్రామహాభాగ తత్రకోణేషు సూరిభిః ॥ ౯౪ ॥
 క్రియతే పరయాభక్త్యా పురాణేషు వినిశ్చితమ్ ।
 మణ్డలానాం పరాసశ్చ మిథిలాయాం ప్రశస్యతే ॥ ౯౫ ॥
 యేనకేన ప్రకారేణ గమనం సర్వస్య సిద్ధిదమ ।
 ఏకాహమ్బాత్ర్యహమ్వాసో మాసికం వార్షికస్తథా ॥ ౯౬ ॥
 జన్మావధిఫలం పుణ్యం సంసారేర్ఘ్రిత పుణ్యకమ్ ।
 అష్టసంసర్వస్వతీర్థేషు తత్తదుద్దేశ్య దైవతమ్ ॥ ౯౭ ॥
 స్నానం దానం తపోహోమస్తర్పణం శ్రాద్ధమేవ చ ।
 ద్విజానాం భోజనఞ్చైవ తీర్థసమ్పత్తి హేతవే ॥ ౯౮ ॥
 పరిక్రమాపి త్రివిధా వృహతీమధ్యమాలఘు ।
 మార్గశీర్షేఽథవామాఘే ఫాల్గునే మాధవేపి చ ॥ ౯౯ ॥
 పరిక్రమా ప్రకర్తవ్యా నదీమారభ్య కౌశికీమ్ ।
 బ్రహ్మచర్య విధానేన హవిష్యాశీ జితేన్ద్రియః ॥ ౧౦౦ ॥
 శుద్ధ్యన్తి రామకోభూత్వా భక్తవృన్దైః సమన్వితః ।

సింహేశ్వరం శివన్నత్వా ధ్యాత్వాదేవ రఘూత్తమమ్ || ౧౦౧||

సజ్కుల్పమాదితః కృత్వా పరితః పరిప్రక్రమేత్ |
కౌశికిసగ్గమేస్నాత్వా సగ్గమేజాహ్నవీతఠే || ౧౦౨||

శాలగ్రామీంలభేయ్యావత్తావద్వై పశ్చిమామ్ముఖః |
పునర్జైమవతమ్ప్రాప్తః పునస్తత్కేశికీతఠే || ౧౦౩||

నత్వాకామేశ్వరంలింగం పునః సింహేశ్వరమ్ప్రజేత్ |
సమాప్య నియమస్తత్ర పునరాయాత్స్వమాలయమ్ || ౧౦౪||

మనోవాక్కాయజం నిత్యం పాతకఞ్చోపపాతకమ్ |
సర్వం సశ్యత్యయత్సేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ || ౧౦౫||

ప్రీయన్తే పితరస్తస్య ప్రీయన్తేతస్యదేవతాః |
ప్రీయతే రాఘవోరామః స్వశక్త్యా సీతయాసహ || ౧౦౬||

ఏవంహి వృహతీయాత్రా వర్ణితా బ్రహ్మవాదిభిః |
తత్రాశక్యోజనఃకశ్చిత్ పురీమాత్రం పరిభ్రమేత్ || ౧౦౭||

కల్యాణేశ్వరమారభ్య నివిశేద్గిరిజాలయే |
పునర్జలేశ్వరఙ్గత్వా పునఃక్షీరేశ్వరం వ్రజేత్ || ౧౦౮||

విశ్రమ్య చ ధనుస్థానే పునః కల్యాణ పీఠకే |
అపరఙ్చుక్లషకీ ప్రోక్తా మిథిలాయాః పరిక్రమా || ౧౦౯||

ప్రలాపమ్వా విలాపమ్వా మిథ్యాభాషణమేవ వా |
అసద్వార్తాదికం సర్వం వర్జయేత్సాధకోత్తమః || ౧౧౦||

పూర్వోక్త విధినాసమ్యక్ బ్రహ్మచర్యవ్రతేస్థితాః |
రామేనిష్ఠా మనోధారం మలమూత్రాణిచోత్సృజేత్ || ౧౧౧||

అన్యథాచాచరన్ మౌర్ఖ్యాన్నరః ప్రాప్నోతి కిల్విషమ్ |
ప్రయాతివాఘమాంఠ్లోకాన్ రామద్వేషీ భవేత్తుసః || ౧౧౨||

తస్మాచ్ఛుద్ధ తనుశ్చాన్తో భజన్ రామమనన్యధీః |
పరిక్రాన్తేల్లభేద్భక్తిం లోకముక్తిన్తథాపరే || ౧౧౩||

మధ్యమాసా భవేద్యాత్రా సర్వాఘోష నివారిణీ |
తత్రాప్యశక్తశ్చేత్కశ్చిత్ పరిక్రాన్తోఽన్తరగృహమ్ || ౧౧౪||

గణ్ణాసాగరమారభ్య స్నానయాత్రాం సమారభేత్ |
 ధనుఃక్షేత్రం పునఃస్నాత్వా పురస్తరసరమృజేత్ || ౧౧౫||
 కౌశలేయసరోగత్వా స్నాత్వావై జానకీహృదే |
 వహ్నికుణ్డం సమాగత్య మధ్యమం కుణ్డమావ్రజేత్ || ౧౧౬||
 రత్నసాగరమాగత్య కౌణ్డిల్యస్యసరోవ్రజేత్ |
 అజ్గరాగాభిధం తీర్థం గత్వావైసాధకోత్తమః || ౧౧౭||
 పునర్లక్ష్మణకుణ్డేతు గత్వా సాగరసంజమే |
 స్నానాదికం విధాయేత్థం లోకపూజ్యోభవేన్నరః || ౧౧౮||
 సర్వసిద్ధిమవాప్నోతి జనః ప్రక్షీణ కల్మషః |
 తస్త్రస్నానం మహాభాగే ప్రాయశ్చిత్తమితః పరమ్ || ౧౧౯||
 తత్రాప్యంశక్తః కశ్చిచ్ఛేద్ గత్వా ధర్మఞ్చ తద్వనమ్ |
 సహాయమ్వా యథాశక్తిః కుర్యాద్వామార్గశోధనం
 పరిక్రమావతామ్పుణ్యం సోఽప్యవాప్నోత్య సంశయః || ౧౨౦||
 -ఇతి శ్రీబృహద్విష్ణుపురాణే మిథిలామాహాత్యే పఞ్చదశోఽధ్యాయః ||

౧౬

పరాశర ఉవాచ -
 కౌశలేన్ద్రఃసరః స్నాయాన్మార్గమాసే విశేషతః |
 మార్గేవై మణ్డనం తీర్థం పాదప్రచ్ఛాలనంసరః || ౧౨౧||
 రామలక్ష్మణసీతానాం సరాంసి ఫలదానివై |
 పౌషేఋక్షసరః స్నాయాత్పూర్ణిమాయాం విశేషతః || ౧౨౨||
 పురస్తర సరోమాఘే పఞ్చమ్యాం శోభనే శుభః |
 ఫాల్గునే పూర్ణిమాయాఞ్చ వహ్నికుణ్డం మహాఫలమ్ || ౧౨౩||
 జ్యేష్ఠ శుక్ల దశమ్యాస్తు గణ్ణాతీర్థం విశిష్యతే |
 ఆషాఢస్వాన్తిమే స్నాయాద్ధీర్ఘికాయామివశేషతః || ౧౨౪||
 శ్రావణే బలరామస్య తీర్థే పుణ్యమథాన్తిమే |
 భాద్ర మహర్షిపఞ్చమ్యాం స్నాతవ్యం భార్గవం సరః || ౧౨౫||
 ఆశ్వినే మృతకుణ్డస్య స్నానం సర్వాస్యఘ నాశనమ్ |

కార్తికేతు చతుర్దశ్యాం స్నాతవ్యవై పయశ్వినిమ్ || ౧౨౬ ||

ఏవం సామ్యత్సరీ యాత్రా కాలేకాలే మహాఫలమ్ |

విశేషేణ మహాభాగ నవమ్యాం రామజన్మని || ౧౨౭ ||

జానకీజన్మవారేవా వివాహే చ తథాపి వా |

సర్వేషాం స్నానదానాని మహాపుణ్యప్రదమ్ఫలమ్ || ౧౨౮ ||

కౌశికీ మాధవే స్నాయాన్మాఘేవై కమలాస్తథా |

దుగ్ధాం విల్వవతీమూర్ధే కార్తికే యమునాస్తథా || ౧౨౯ ||

భూయసీం గౌరికాజ్జైచవమాశ్వినే ఫలదామతా |

భాద్ర జలూధికాపుణ్యా జ్యేష్ఠే వ్యాఘ్రవతీతథా || ౧౩౦ ||

విరజా శ్రావణే పుణ్యా మణ్డలా ఫాల్గునేతథా |

ఇష్టావతీ తథాపౌషే చైత్రేవై లక్ష్మణాశుభా || ౧౩౧ ||

వాగ్మతీ ఫాల్గునేశస్తా గణ్డకీ చాపి కార్తికీ |

మలమానే విశేషేణ గౌరికా ఫలదాయినీ || ౧౩౨ ||

చన్ద్రసూర్యోపరాగేషు సర్వానద్యః శుభావహా |

నిష్కామానాం విశేషేణ నియమోనాత్రవిద్యతే || ౧౩౩ ||

సరాంసి పుష్కరిణ్యశ్చ మార్గశిర్షే విశేషతః |

చైత్రేవా స్నానతః పుణ్యా నవమ్యాం మాధవేతథా || ౧౩౪ ||

విశేషేణ మహాభాగ స్నాతవ్యః పంచపర్వసు |

పుణ్యం సర్వేషు యోగేషు నాత్రకార్యవిచారణా || ౧౩౫ ||

నవరాత్రద్వయోర్మధ్యే పూజనీయాః ప్రయత్నతః |

సర్వేష్వగిరాధిరాసామ్యం ఫాల్గునే శామ్భవేతిథౌ || ౧౩౬ ||

ఏవం యాత్రా క్రమః ప్రోక్తో మిథిలావాసినాం మునే |

న కాలనియమస్తేషాం యే ప్రాప్తా దూరదేశతః || ౧౩౭ ||

మిథిలావాస మాసాద్యజీవన్ముక్తో భవేన్నరః |

దేహాన్తే రాఘవం ప్రాప్య తద్భక్తైః సహమోదతే || ౧౩౮ ||

స్నానస్థానజ్ఞాపోహోమః దేవతార్చన వన్దనమ్ |

ఇష్టగర్తాదికంసర్వస్వం మిథిలాయాం మహాత్ఫలమ్ || ౧౩౯ ||

విశేషేణ ప్రతిష్ఠాయాః ఫలంవక్తుం న శక్యతే ।
 నిర్మాయ శౌధశిఖరం యేనసంస్థాప్యతేహరిః ॥ ౧౪౦॥
 సముక్తః సజ్జితైః పాపైః ప్రారబ్ధైశ్చ విశేషతః ।
 జీవన్ముక్తమో భూత్వా హరేస్సాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౧౪౧॥
 యోయో యాంయాం తనూభక్తం తదుద్దిశ్య చ దైవతమ్ ।
 సంస్థాప్య ప్రతిమాం పుణ్యాం దేవలోకం స గచ్ఛతి ॥ ౧౪౨॥
 సర్వసాధనజాతేభ్య ప్రతిష్ఠాతు మహాఫలా ।
 మిథిలాయాం విశేషేణ సారస్తు నియతంస్మృతమ్ ॥ ౧౪౩॥
 -ఇతి శ్రీబృహద్విష్ణుపురాణే మిథిలామాహాత్యే షోడషోఽధ్యాయః ।

౧౭

మైత్రేయ ఉవాచ -
 యఏష మిథిలామధ్యే పినాకః పరిదృశ్యతే ।
 తస్యాగమః ప్రభావోవా యద్యజ్ఞానాసి సంశమే ॥ ౧౪౪॥
 పరాశర ఉవాచ -
 సమ్యక్ పృష్టస్త్వయాబ్రహ్మాన్ యదేతచ్ఛామ్భవస్త్వనః ।
 తస్యప్రభావో ధర్మజ్ఞైః విజ్ఞాత బ్రహ్మతాకికైః ॥ ౧౪౫॥
 పురాఽనురాణాం క్షేమార్థం త్రిపురంశ్చ వినిర్మొత్తమ్ ।
 యత్రత్తైర్దానవైర్దేవా దేవలోకే పరాజితాః ॥ ౧౪౬॥
 తదా బ్రహ్మజ్ఞాయా దేవైర్విశ్వకర్మా ప్రవోదితః ।
 వినిర్మాయ ధనూరత్నం శక్కురాయ నివేదితమ్ ॥ ౧౪౭॥
 తేనైవ ధనుషారుద్రో దదాహ త్రిపురంరుషా ।
 పునః ప్రసన్నోభగవాన్ దేవరాతస్య భక్తితః ॥ ౧౪౮॥
 న్యాసభూతమిదస్తత్ర స్థాపితం హ్యపరస్థనః ।
 తదా ప్రభృతితద్వంశైః పూజితం తద్వరం ధనుమ్ ॥ ౧౪౯॥
 పరమ్పరాక్రమప్రాప్తం జనకస్యమహాత్మనః ।
 తేన సమ్పూజితం బ్రహ్మాన్ ధనుః సర్వాఘనాశనమ్ ॥ ౧౫౦॥
 తస్యాత్మజా సముత్పన్నా జానకీ లోకవిశ్రుతా ।

తస్యాః స్వయమ్యరే శుక్లం ధనురేతద్వినిశ్చితమ్ || ౧౫౧||

కైశ్చిన్న చాలితస్తచ్చ స్థానాద్గురుతరం ధనుమ్ |

మహాదేవ ప్రభావాద్య స్వశక్త్యా గౌరవేణ చ || ౧౫౨||

కౌశికేన సహయాతో రామో దశరథాత్మజః |

దిదృక్షుశ్చ పినాకస్య యజ్ఞరాష్టముపాగమత్ || ౧౫౩||

తేన చోత్థాపితంసజ్జం వికృష్టం గురుసారవత్ |

మధ్యేభగ్నం ధనుర్భిమం ఇతిలోకేషువిశ్రుతమ్ || ౧౫౪||

తదేతచ్ఛామ్భవన్దివ్యం విశ్వకర్మా వినిర్మితమ్ |

యథారామేశ్వరంలింగం ధనుషో దర్శనస్తథా || ౧౫౫||

అతిపాతక జాతానాం సాధనం ద్వితయమ్మతమ్ |

కలాయేన మహాభాగ కృతాయాత్రా స్వయమ్మునే || ౧౫౬||

అథవాతం నమస్యన్తి జీవన్ముక్త తమోహిసః |

పరలోక భయాద్భీతాస్తం నమస్యన్తి యేనరాః || ౧౫౭||

తేపిపైర్విముచ్యన్తే ప్రయాన్తి శుభగాఙ్గతిమ్ |

మనుష్య దేహమాసాద్యయే న రామేశ్వరఙ్గతాః || ౧౫౮||

తేపిపిష్టాస్తు లోకేఽస్మిన్ దేవతా క్రోశమాజనాః |

ఆలశ్య దూరదేశస్థా యేన యాన్తి మహామునే || ౧౫౯||

ద్రష్ట్రంవైవాలుకాలింగం సేతుబన్ధశివస్థితమ్ |

ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్తేషాం ఘోర పాపవిశోధనమ్ || ౧౬౦||

మిథిలాయాం సమాగమ్య యేదృష్ట్య శామ్భవన్ధనుః |

పాపాపనోదనస్తేషాం జాయతే తస్యదర్శనాత్ || ౧౬౧||

తస్మాత్సర్వస్వ ప్రయత్నేన ధనుర్యాత్రాం సమాచరేత్ |

యేనదృష్టం ధనుఃఖణ్డం సర్వస్వ పాపాపనోదనమ్ || ౧౬౨||

శ్రీరామకరజస్పృష్టం సాక్షాద్భువనపావనమ్ |

ప్రత్యక్షం జ్ఞాపకం శ్రేష్ఠ ధనుర్విస్వర్యస్య ప్రకాశనమ్ || ౧౬౩||

ఆస్పృష్టి నిశ్చలన్దివ్యం స్థాస్యత్యవనిమణ్డలే |

మహావైష్ణవసంస్కారైర్మహాయజ్ఞ వ్రతాదిభిః || ౧౬౪||

మహాపుణ్యాతిరేకైశ్చ ధనుషోదర్శనమ్భవేత్ |
 ఏతద్రహస్యం సర్వస్వం సర్వస్వ బ్రహ్మర్షి సజ్జితమ్ || ౧౬౫||
 పురాణజ్ఞైశ్చ నిర్ణీతం యద్రామాభిముఖో భవేత్ || ౧౬౬||
 -ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే సప్తదశోఽధ్యాయః |

౧౮

మైత్రేయ ఉవాచ -
 మిథిలా నిమివంశ్యానాం రాజధానీతిమేశ్రుతమ్ |
 సాకథమ్పుణ్యతీర్థేషు గమ్యతే తద్వదాధునా || ౧౬౭||
 పరాశర ఉవాచ -
 హరేరారాధనం లోకే యత్ర యత్ర జలేకృతమ్ |
 తదేవతీర్థం విజ్ఞేయం దర్శనాత్పుణ్యదం నృణామ్ || ౧౬౮||
 ఇయన్తు మిథిలాపుణ్యా స్వయం రామస్వరూపిణీ |
 న సాపేక్షస్య సంస్కారైర్నసాపేక్షా సురాలయైః || ౧౬౯||
 పరన్తు మునిభిః పూర్వైః కాఞ్చనారణ్య వాసిభిః |
 హరేరారాధనం పుణ్యం బహుధాతత్రవైకృతమ్ || ౧౭౦||
 వైవస్వత మనోర్వ్వంశ ఇక్షాకోస్తనయోనిభిః |
 గౌతమయాజకఞ్చాత్ర యజ్ఞమత్రైవ చాకరోత్ || ౧౭౧||
 వశిష్టే నరుషాశస్త్రో వశిష్టఞ్చాపి సోఽశపత్ || ౧౭౨||
 విదేహాత్వన్ద్వయోరాసీత్ పురాణేషుకథాస్ఫుటా |
 పునర్నిమి శరీరస్య మత్తనం మునిభిః కృతమ్ || ౧౭౩||
 మిథిస్తత్రసముత్పన్నో మిథిలాతేన సాభవత్ |
 తదాప్రభృతి తద్వంశ్యై రాజధానీ నిరూపితా || ౧౭౪||
 రాజానః స్వమహాభాగా దర్శనే గృహమేధినః |
 పరన్తు మునిభిస్తుల్యా తపోయోగ సమాధిషు || ౧౭౫||
 నిర్లేపామాయితైర్భగై పద్మపత్రమివామృతా |
 జ్ఞానవిజ్ఞానసారజ్ఞా పరమానన్దలక్షణా || ౧౭౬||
 విశేషతో రాజరత్నం జనకోనామనామతః |

జానకీ యత్రవోత్పన్నా నిమివంశ ప్రకాశినీ || ౧౭౭||

యస్య భక్తిప్రభావేణ రామోదాశరథిః ప్రభుః |
జామాత్యత్వం సముత్పన్నో కౌతుకే ఫలదప్రదః || ౧౭౮||

తస్యేయ నగరీ పుణ్యా తేనజాతా మహాఫలా |
విఖ్యాతా జానకీనామ్నా విశేషేణాభవన్మునే || ౧౭౯||

మైత్రేయ ఉవాచ -
కథం సీతా సముత్పన్నా తస్యలాఙ్గల పద్ధతౌ |
కస్య పుణ్యాతిరేకేణ తదీయా తనయా భవత్ || ౧౮౦||

పరాశర ఉవాచ -
జనకానాం కులే బ్రహ్మన్ మహర్షి సమతేజసామ్ |
మర్యాదయా సమాపన్నం సర్వ్వలోకేషు విశ్రుతమ్ || ౧౮౧||

జ్ఞానవిజ్ఞాన సమ్పన్నం ఆధివ్యాధివివర్జితమ్ |
హర్షరోమా విశేషేణ లోకేవిఖ్యాత పారుషః || ౧౮౨||

తస్య పుత్రద్వయం చాసీజ్యేష్ఠ సీరధ్వజోమతః |
తద్గుణైః సమతాంయ్యాతో ద్వివీతీయస్తు కుశధ్వజః || ౧౮౩||

సర్వ్వే తద్వంశజాః భూపాః ఖ్యాతా జనక నామతః |
తేనాసౌ సర్వ్వలోకేషు విఖ్యాతో జనకాభిధః || ౧౮౪||

పితుర్యుపరతే రాజ్యే స్థాపితో జనకాభిధః |
జ్యేష్ఠః సీరధ్వజోరాజా గ్రన్థానామా కరోమహాన్ || ౧౮౫||

ధర్మేణ పాలయన్ రాజ్యమధర్మాత్పరివర్ణయన్ |
సశశామ మిథిరోశ్యవై రాజ్యన్నిహతకణ్ణకమ్ || ౧౮౬||

స్వయమ్ప్రాదురభూద్ధర్మాద్రతన్నం స్వర్ణం ఖనిజ్గిరో |
ధనధాన్యవతీ స్ఫీతా భూమిః కామదుధావభౌ || ౧౮౭||

ఈజ్యతే బహువిధైర్యజ్ఞైః దేవతా తుష్టికారకైః |
బ్రాహ్మణాన్తోషయామాస దానసమ్మాన భక్తిభిః || ౧౮౮||

తస్య శాసిత ధర్మేణ రాజ్యేనిహతకణ్ణకే |
అనావృష్టిః సమాపన్నా యథాసమ్పిడితాప్రజాః || ౧౮౯||

మహర్షిభిః సమాదిష్ట మార్గేణ మిథిలాధిపః ।
 మాధవే ధవలేపక్షే నవమ్యాం యజ్ఞమారభేత్ ॥ ౧౯౦॥
 స్వర్ణలాఙ్గలమాదాయ విచక్షర్ష మహీతలమ్ ।
 తత్రపుత్రీసముత్పన్నా తాన్తదాగృహమానయత్ ॥ ౧౯౧॥
 జానకీతేనవైనామ్నో విఖ్యాతా భువనత్రయే ॥ ౧౯౨॥
 కదాచిన్నారదో యోగీ తత్రాగత్య మహామునిః ।
 సీతేతినామ్నాచాభాష్య రహస్యం తదుపాదిశత్ ॥ ౧౯౩॥
 నారద ఉవాచ -
 ఇయమ్పుత్రీమహాభాగా కులోద్యోతకరీతి చ ।
 సీతేతినామ్నా విఖ్యాతా భవిష్యతి జగత్రయే ॥ ౧౯౪॥
 అస్యాభర్తా ప్రభుస్సాక్షాత్పరమాత్మా భవిష్యతి ॥ ౧౯౫॥
 ఏతదర్థంహిభవతా కర్తవ్యం యత్నముత్తమమ్ ।
 స్వయంస్వరే ప్రకర్తవ్యం ధనురుత్థాపనమ్పణమ్ ॥ ౧౯౬॥
 నాన్యశ్చాలయితాచాపం ప్రభోశ్చపురుషాదృతే ।
 తస్యసమ్మన్థతోరాజన్ ! సర్వాన్ కామానవాప్యసి ॥ ౧౯౭॥
 ఇయన్తు తులయారాజన్ చతుర్వర్గ ప్రదాయసి ।
 ఆపన్నానాం ప్రయత్నానాం సర్వాప్వదిన్వివారిణీ ॥ ౧౯౮॥
 ధన్యోసి కృతకృత్యోసి లోకవన్ద్యోసి భూపతే ।
 యత్త్వయా తనయాలభా హ్రీ, శ్రీ, కీర్త్యాదివన్దితా ॥ ౧౯౯॥
 ఇత్యుపాదిశ్య రాజేన్ద్ర బ్రహ్మలోకం జగమసః ।
 త్వస్త్రిత్యా వర్ణితం సర్వం రహస్యం మిథిలోద్భవమ్ ॥ ౨౦౦॥
 ఏతచ్ఛుభావయేన్నిత్యం శ్రుత్వావై హృదిధారయేత్ ।
 తస్య తుష్టా భవేత్పితా సాక్షాద్రాఘవవల్లభా ॥ ౨౦౧॥
 -ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే ఆష్టాదశాధ్యాయః ।

౧౯

మైత్రేయ ఉవాచ-
 విచిత్రమిహమాఖ్యాతం వర్ణితం భవతామునే! ।

వైశాఖే జానకీజాతా వ్రతం తత్ర కథం భవేత్ || ౨౦౨ ||

నిర్ణయస్తస్య కాలస్య విధిశ్చాపిమునీశ్వరైః |
యథావినిర్ణితః శాస్త్రే సిద్ధాంతం తస్యశంసమే || ౨౦౩ ||

పరాశర ఉవాచ-

వైశాఖస్య సితేపక్షే నవమీ మఘనంయుతా |
నైవమధ్యాహ్నాయోగేన శస్యతే వ్రతకర్మణి || ౨౦౪ ||

వివిధాపి తిథిర్గ్రాహ్యో నవమీశబ్దసంకల్పహాత్ |
తిథిక్షయే తిథేర్వృద్ధౌ తిథేర్విద్ధేథవామునే || ౨౦౫ ||

మధ్యాహ్నావ్యాపిసీగ్రాహ్యో కర్మకాలస్తుశస్యతే |
పరవశస్యతేతద్వై మధ్యాహ్నాచేద్దినద్యయే || ౨౦౬ ||

దినద్యయేపితద్యావృష్టౌ తదాసా గృహ్యతేపరా |
దశమ్యాం పారణంశస్తం దశమీం నైవలఙ్ఘయేత్ || ౨౦౭ ||

ఉపవాస క్రమోరామ నవమ్యాంహి యదాచరేత్ |
పుణ్యశ్రీసు గృహస్థశ్చ శ్రద్ధావాంశ్చ ద్విజాలయే || ౨౦౮ ||

నిర్మూయ మణ్ణపశ్రేష్ఠం తత్ర పూజనమాచరేత్ |
సౌవర్ణిం రాజతిఞ్చాపి ప్రతిమాం కారయేన్నవీమ్ || ౨౦౯ ||

పల్లైః షోడశభిః కార్యాయ దశపఞ్చభిరేవవా |
తావద్భిః కర్షపైర్వాపి తావన్మాషైరథాపివా || ౨౧౦ ||

విత్తసాత్యన్నకురీష్వత సర్వస్వధర్మకీయాదిషు |
జ్ఞానముద్రాధరం జ్ఞానం వీరాసన సమాశ్రితమ్ || ౨౧౧ ||

దివ్యసింహాసనాసీనం న్యనేదష్ట దలాశ్రయే |
శ్రీరామ వామభాగస్థాం సీతాం సర్వాస్వజ్ఞశోభనామ్ || ౨౧౨ ||

నీలపద్మధరాన్దేవీం కారయేత్సాధకోత్తమః |
లక్ష్మణం పశ్చిమే భాగే ధృతచ్ఛత్రం సచామరమ్ || ౨౧౩ ||

పార్శ్వే భరత శత్రుఘ్నౌ తాలవృన్త కరావుభౌ |
ఆఙ్గానేయం తథాచాగ్రే ఏషవై ప్రతిమాక్రమః || ౨౧౪ ||

పూజాస్వాద్వైష్ణవే పీఠే వేదికోపరి సంస్థితే |

ప్రాణప్రతిష్ఠా మస్త్రైశ్చన్యనేత్వాణాన్ ప్రయత్నతః ॥ ౨౧౫ ॥
 సంస్కారాన్ విధివత్కృత్వా దేవమావాహ్య పూజయేత్ |
 ఆసనం స్వాగతం పాద్యం అర్ఘ్యమాచమనీయకమ్ ॥ ౨౧౬ ॥
 గన్ధపుష్పస్తథాదీపైః ధూపనైవేద్యమేవ చ |
 తామ్బూలఞ్చేతిరామస్య సీతాయాశ్చాపిపూజనమ్ ॥ ౨౧౭ ॥
 యజ్ఞసూత్రోపచారేతు సీతాయైభూషణన్యనేత్ |
 సచ్ఛత్రం చామరన్దత్వా లక్ష్మణమ్పూజయేతతః ॥ ౨౧౮ ॥
 గన్ధపుష్పం తథాధూపం దీపన్వైవేద్యమేవచ |
 పశ్చాక్ష్మమేతత్సర్వేషాం పూజాయాపషవైక్రమః ॥ ౨౧౯ ॥
 పూజా పురుష సూక్తైశ్చ రాఘవస్యప్రశస్యతే |
 శ్రీసూక్తైర్జ్ఞానకీపూజా కార్య్యా సా సాధకోత్తమేః ॥ ౨౨౦ ॥
 అన్యేషాం నామమాత్రేణ చతుర్థ్యన్తేనపూజయేత్ |
 అథవా బ్రహ్మగాయత్ర్యా సర్వస్వపూజన సిద్ధయే ॥ ౨౨౧ ॥
 ఏవం హోమోఽపి కర్తవ్యః తర్హిణస్యైషవైక్రమః |
 పునః శఙ్ఖజలం గ్రాహ్యం అర్ఘ్యన్దత్వా విచక్షణః ॥ ౨౨౨ ॥
 రామభద్ర మహాభాగ రఘువీరన్మహోత్తమః |
 గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం కృపయా రఘునన్దన ॥ ౨౨౩ ॥
 ఉతపన్నాసి మహాభాగే స్వర్ణలాఙ్గలపద్ధతౌ |
 గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం కృపయా మిథిలేశజే ॥ ౨౨౪ ॥
 మిథిలాధీశ్వరం పార్శ్వే జనకం తత్ర పూజయేత్ |
 పశ్చాక్ష్మ పూజనం కృత్వా అర్ఘ్యన్మైనివేదయేత్ ॥ ౨౨౫ ॥
 విదేహాధిపరాజేన్ద్ర మిథిలేశ కృపానిధే |
 గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం సర్వస్వసిద్ధిం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౨౨౬ ॥
 నర్తనం గీతవాద్యాది కృత్వా చ దివసన్నయేత్ |
 రాత్రావపిమహాపూజా కృత్వాజాగరణాఞ్చరేత్ ॥ ౨౨౭ ॥
 పారణాహేద్విజాయాథ భోజయిత్వాతుభక్తిభిః |
 శుచయే దేవభక్తాయ ప్రతిమాన్తాన్నివేదయేత్ ॥ ౨౨౮ ॥

అథవా యదిచేద్భక్తిః పూజాయాం నైష్ఠికీభవేత్ |
 తదాతాం స్వగృహేస్థాప్యం పూజయేత్ప్రత్యహం సుధీః || ౨౨౯||
 ఆచార్యాయ ప్రదాతవ్యా దక్షిణాఙ్గాఙ్గానం భువమ్ |
 గాం సవతాన్నవంవస్త్రం రత్నన్దాన్యం గృహాదికమ్ || ౨౩౦||
 అథవా శక్తితోదేయం యథాతుష్యేద్విజోత్తమః |
 భూయసీం దక్షిణాన్ద్యాత్ స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ || ౨౩౧||
 ఏవమారాధితోరామః సీతయా సహభక్తితః |
 దదాతిపరమాన్ కామాన్ సురాణామపిదుర్లభమ్ || ౨౩౨||
 నానేన సదృశమ్ముణ్యం నానేన సదృశంవ్రతమ్ |
 రామతోజాయతే ధర్మం నానేనసదృశఙ్కృచ్ఛిత్ || ౨౩౩||
 సురాపీ బ్రహ్మస్తేయీ గురుపత్నీ ప్రఘర్షకః |
 శుద్ధతామాప్పుయుస్సర్వేష్వ ప్రయాన్తి పరమాఙ్గతిమ్ || ౨౩౪||
 -ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః |

౨౦

మైత్రేయ ఉవాచ-
 మిథిలాధిపతేర్వైశ్మ దుర్గాణి పరిఖాస్తథా |
 అన్తఃపురాణి సర్వాణి యథాకారాణివర్ణయ || ౨౩౫||
 పరాశర ఉవాచ-
 దుర్గఙ్గానకరాయస్య పరిఖా త్రితయాన్వితా |
 నేకశాల సముత్సౌధం దుర్గ కుట్టిమసంయుతమ్ || ౨౩౬||
 వణిజామాపణైర్మూక్తం వీరావాసవిరాజితమ్ |
 నిమివంశ ప్రసూతానాం గృహారత్నం సుశోభితమ్ || ౨౩౭||
 తన్మధ్యే రాజరాజస్య స్ఫటికం మన్దిరంవరమ్ |
 వామేత్వంశే ధ్వజావాసం గృహారత్నైః సమన్వితమ్ || ౨౩౮||
 రాజరాజ గృహోపాన్తే గజాశ్వ భవనాని చ |
 గోపురం ప్రాగ్భవద్వారం తదన్తర్వర్షిసీసభా || ౨౩౯||
 ఐశాన్యాం రాజతే బ్రహ్మాన్ మహారత్నాఘసంకలమ్ |

వాయవ్యేతుగృహారామం నైఋత్యేకోశ సञ्చయమ్ || ౨౪౦||

పూర్వే రణ్ణావలీమ్యిద్యాదితి వై మన్దిరక్రమమ్ |

మధ్యేరాజాలయంశ్రేష్ఠం తన్మధ్యే స్వర్ణమణ్ణపమ్ || ౨౪౧||

సువర్ణ మణ్ణపం దృష్ట్యా సర్వస్కాలేషు మానవః |

సాయుజ్య ఫలమాప్నోతి రామసాన్నిధ్యమేవ చ || ౨౪౨||

మహాపాతకీనోలోకే పాపిష్ఠా యే నరాధమాః |

పశవః పక్షిణః ప్రేతా యేవా తే పాపయోనయః || ౨౪౩||

కథञ్చత్తత్ర చేజ్ఞాతాస్తేపియాన్తి పరరాజ్గతిమ్ |

కింపునర్యాస్యన్తియేభక్త్యా జానన్తుతత్ఫలమ్మునే || ౨౪౪||

ఏవమేవవిధానేన రాజతే రాజమన్దిరమ్ |

రాజాలయే వశిష్ఠస్య ఐశాన్యాం కల్పపాదపమ్ || ౨౪౫||

ఏవమాది ప్రకారేణ దివ్యసమ్పత్తిశోభితమ్ |

దుర్గం దుర్గతమం దివ్యం విఖ్యాతం భువనత్రయే || ౨౪౬||

సమారభ్య మహాభాగ పూర్వే హరిహరాలయే |

తథా మైత్రేయ నిర్దిష్ఠం పశ్చిమేవాజలేశ్వరమ్ || ౨౪౭||

గిరిజాలయమారభ్య యావద్వై ధనుషస్థితమ్ |

ఇతిదుర్గస్యమర్యాదా మిథిలా సా మహాపురీ || ౨౪౮||

తత్ప్రాన్త వాటికామిశ్చ వివిధైశ్చ జలాశయైః |

శోభతేతీరభుక్తిశ్చ ధనధాన్య సమాకులా || ౨౪౯||

ఉత్తరే కాञ్చనారణ్యం మహర్షిగణ శోభితమ్ |

బహుపుష్ప ఫలోపేతన్వితీయమివనన్దనమ్ || ౨౫౦||

సరోజ వనమాఖ్యాతం సన్తాన వనమేవ చ |

మన్దారవనమిత్యేవ సర్వ్వతః పుష్పితద్రుమమ్ || ౨౫౧||

చమ్పకారణ్యమాఖ్యాత కేలికౌతుక కాననమ్ |

కుముదం సుఖదమ్ప్రాక్తం వసన్తారణ్యమేవ చ || ౨౫౨||

స్ఫటికం ప్రతిమఞ్చైవ తథానన్దవివర్ధనమ్ |

శ్శృంగార కాననఞ్చైవ ఉపమాన తిరస్కృతమ్ || ౨౫౩||

సుగన్ధిరససమృన్నం సుగన్ధికుసుమాకరమ్ |
 కన్ధరం కాన్తికల్లోలం లవణవనమేవ చ || ౨౫౪ ||
 కేతకీ వనమిత్యేవ కాఞ్చనారణ్య మధ్యమమ్ |
 తత్ప్రాస్తే గిరయః పఞ్చ తేషాం నామానిమేశ్యణు || ౨౫౫ ||
 కులాద్రిః పశ్చిమేఖ్యాతః స్వర్ణాద్రిస్తు తథోత్తరే |
 కౌతుకాద్రిస్తథావామే పూర్వ భాగే మధుశ్రవః || ౨౫౬ ||
 సఞ్జీవన గిరిర్మధ్యే ఖ్యాతోలోకత్రయేమునే |
 దుర్గస్య పశ్చిమే భాగే యోజనత్రితయాభిధమ్ || ౨౫౭ ||
 యజ్ఞస్థలం నరేన్ద్రస్య యత్రలాక్ష్మలపద్ధతౌ |
 సముత్పన్నామహాభాగా సీతారాఘవవల్లభా || ౨౫౮ ||
 తద్విశేషఫలం లోకే సర్వ్వకామప్రదాయికామ్ |
 మిథిలా సర్వ్వతః పుణ్యా సర్వ్వకారేణ శోభితా || ౨౫౯ ||
 తస్యాం నివాసినాం పుణ్యం మయావక్తుం న శక్యతే |
 సద్యో వినాశయేత్పాపం మిథిలేతిప్రకీర్తనాత్ || ౨౬౦ ||
 ధన్యాస్తే యే ప్రయత్నేన నివనన్తి మహామునే |
 విచరేన్మిథిలామధ్యే గ్రామేగ్రామే విచక్షణః || ౨౬౧ ||
 సఖణ్ణానాం విధిరియం వీతరాగవతామపి |
 కపిలేశ్వరమారభ్య హరిణాక్షీఞ్చ పావనీమ్ || ౨౬౨ ||
 పిప్పలీవనమాగత్య పునః పుష్పహరం వ్రజేత్ |
 రూపస్థానం పునర్గత్వా వర్ణస్థానం తతోవ్రజేత్ || ౨౬౩ ||
 విలావతీం హరిత్వేకీం గచ్ఛేత్కూపేశ్వరమ్పునః |
 మిథిలేశపురం గత్వా వనమామద్రమాలయమ్ || ౨౬౪ ||
 పునః సింహేశ్వరకృత్వా తారవల్లింసపిప్పలీమ్ |
 సింహాలకామథోగత్వా పునశ్చత్రపనాయనమ్ || ౨౬౫ ||
 సిన్ధూరేశ్వరకృత్వా తతో రాజాలయంవ్రజేత్ |
 సృఖేలీం సముపాగమ్య గచ్ఛేద్విషహరం తతః || ౨౬౬ ||
 మగ్గలాం మగ్గలవతీం విరజాం పాప హరిణీమ్ |
 వలవర్షకభావిన్యాం జామ్వతీం జీవ పుత్రికామ్ || ౨౬౭ ||

ఏవంవైమిథిలోపాస్తే వసన్ గ్రామేష్యనన్యథీః ।
 నయేత్కాలం కృపాపాత్రం విచరన్సాధకోత్తమః ॥ ౨౬౮ ॥
 సమ్పన్నానాం విధిరియం ముసీనాం వీతరాగిణామ్ ।
 నివసేదురజం కృత్వా వాణప్రస్థోఽథవాక్వచిత్ ॥ ౨౬౯ ॥
 -ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే వింశోఽధ్యాయః ।

౨౦

పరాశర ఉవాచ-
 ఇదం సమాసతః ప్రోక్తం తవ ప్రీత్యా మయాధునా ।
 మాహాత్యం మిథిలాయాశ్చ కోపివక్తుం న శక్యతే ॥ ౨౭౦ ॥
 రామతుష్టికరాంతోకే సర్వ్వకామసమ్పద్ధినీమ్ ।
 మిథిలా సర్వ్వతః పుణ్యా సురాణామపి దుర్లభమ్ ॥ ౨౭౧ ॥
 ప్రయాగే బహువర్షాణి కాశ్యాంవా బహువార్షికమ్ ।
 నైమిషేవా కురుక్షేత్రే జన్మావధివసేన్నరః ॥ ౨౭౨ ॥
 అవన్త్యాం విష్ణుకాశ్చీఞ్చ నరనారాయణాశ్రమే ।
 వ్యజ్కతేఽద్రౌ మహాపీఠే గణ్గాసాగర సజ్గమే ॥ ౨౭౩ ॥
 ముక్తిక్షేత్రే హరిద్వారే బ్రహ్మవర్తే గయాశిరే ।
 ఆజన్మ నివసేద్యస్తు పరిక్రామే భువన్తథా ॥ ౨౭౪ ॥
 గవాం లక్షప్రదాతా చ శతప్రామప్రదాయకః ।
 సువర్ణమేరుదాతా చ రత్నాకర ప్రదాయకః ॥ ౨౭౫ ॥
 యాజకః సర్వ్వయజ్ఞానాం స్వాధ్యాయ నిరతస్తథా ।
 కుబ్జాతి కుబ్జకర్తా చ ప్రాజాపత్యేనివర్తకః ॥ ౨౭౬ ॥
 పారాకాది వ్రతైర్ముక్తశ్చన్ద్రాయణ వివర్తకః ।
 తిలాశీ చ తథైవాహ పఞ్చగవ్యేన వర్తకః ॥ ౨౭౭ ॥
 పత్రాహారీ జలాహారీ నిరాహారస్తథైవ చ ।
 దరీశాయీ గిరౌవాసీ గ్రీష్మేపఞ్చాగ్ని నేవకః ॥ ౨౭౮ ॥
 సఏవతిలావాసీ శిశిరే సలిలేశయః ।

ఊర్ధ వాహుర్వసంయ్యశ్చ స్థాణుః కామాకుణీస్తథా ॥ ౨౭౯ ॥

బ్రహ్మక్షత్రానువర్తీ చ తత్స్వజ్ఞానైకచింతకః ।

యాగేష్వభిరతశ్చైవ దేవతార్చన తత్పరః ॥ ౨౮౦ ॥

పురశ్చర్యావతశ్చైవ హవిష్యాశీ జితేన్ద్రియః ।

నిఖిలైః సాధనైః స్వీయైర్వహుజన్మ సమర్జితైః ॥ ౨౮౧ ॥

మహాపుణ్యాతిరేకైశ్చ ? చ భారతే ।

మిథిలాయా నివాసస్య నరాః సంయ్యాన్తియోగ్యతామ్ ॥ ౨౮౨ ॥

య ఇదం శ్రావయేన్నిత్యం శ్రుత్వానాహృదిధారయేత్ ।

సీతారామౌహృదిన్యస్య నత్వా సమ్ప్రాప్నుయాద్ధృగ్మమ్ ॥ ౨౮౩ ॥

ప్రీయన్తే పితరస్తస్య ప్రీయన్తే తస్యదేవతాః ।

దేవానాం మాన్యతాలభ్యా సర్వాస్వన్ కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౨౮౪ ॥

-ఇతి శ్రీబృహదీష్టపురాణే మిథిలామాహాత్యే పరాశర-మైత్రేయసంవాదే
ఏకవింశోఽధ్యాయే మిథిలామాహాత్యం సమూర్ణమ్ ।

Mithilamahatmyam from Brihadishnupurana

pdf was typeset on July 4, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

